

Julussa-konflikten

Taler
Olav Schefflo

Dato
18 mai 1928

Sted
Stortinget

1 Sak nr. 15:

Interpellasjon fra representanten I.B. Aase: "Er det med regjeringens samtykke, at der er sendt politi til Hedemark til støtte for de store tømmerkjøpende
5 trusters og firmaers lønnstrykk og senking av levestandarden for arbeiderne? Akter regjeringen å foreta seg noget for å stanse dette overgrep mot skogsarbeiderne i Hedemark?"

Det er almindelig erkjent av dem som har forsøkt objektivt å gjøre sig op en
10 mening om de forskjellige klasser i det nuværende samfund, at den mest lovlydige, den mest tålmodige klasse, det er arbeiderklassen. Den minst lovlydige, den mest forbryterske, er som bekjent - det vet jo alle - den øverste overklasse. Den lager ikke gate-spetakler, uroligheter, men det vet vi alle sammen, at når det gjelder forakt for loven, så er den størst hos the upper teten.
15 Når det gjelder å optre desperat, forvirret, rasende, da er det lavere borgerskap nummer én. De folk som har vennet sig til en viss levestandard, som har hatt sit rimelige utkomme, en pen leilighet, en vel fornøid kone, og kommer op i vanskeligheter, har vanskelig for å skaffe sig det daglige brød, kanskje blir utsatt for kreditorer som rykker på, får høie skatter, - de folk er ganske rasende, de folk
20 er det lett å bringe ut av konseptene. Men arbeiderklassen, den er utrolig tålmodig, og det gjelder ikke minst den norske arbeiderklasse. Enhver som kjenner litt til - nu har vi jo skogsarbeiderne for oss her - enhver som har litt kjennskap til det norske folk, som har vært ute på landet og snakket med skogsarbeiderne, vet jo det, at rimeligere, mere vettuge mennesker enn dem
25 finnes ikke. Kan disse mnnesker så sant få et nogenlunde rimelig utkomme, slik at de ikke akkurat svelter ihjel, så slår de sig til tåls. Noget slags krav på luksus, eller på å legge sig op rikdom, har disse mennesker overhode ikke. Har de til kaffe og brød, og en gang i blandt kjøtt, og til tobakk og litt til klær og tak over hodet, så er de fornøid. Det er et utrolig beskjedent og nøisomt folkeferd.

Derfor må man være klar over, at når disse mennesker begynner å optre urolig, da har det sin dype årsak. Jeg vil ikke på nogen som helst måte benekte at skogsarbeiderne i Østerdalen har optrådt urolig. Jeg tror også, at hvis man skal bedømme deres handling juridisk, så har de begått feil. Men det er ikke alltid
35 man bør bedømme handlinger juridisk. I den komité hvor jeg arbeider her i Stortinget, har vi en sak for oss, hvor det gjelder en stor kapitalist, som mener at han har krav på en enorm formue. Der sier mange: Juridisk er det mulig han står svakt, men moralsk, ut fra et billighetshensyn, står han sterkt. Og jeg vil si: Juridisk står kanskje disse skogsarbeidere svakt - jeg vil overhode ikke innlate mig
40 på å debattere saken med jurister -, men moralsk står de uendelig sterkere enn både justisministeren og politiet, for ikke å snakke om skogsbaronene og skogspekulantene. Når rett var, skulde derfor ved en slik anledning hr. Aases interpellasjon ikke besvares av justisministeren, men av socialministeren, og det skulde være socialministeren som gjorde rede for hvad regjeringen hadde
45 foretatt og aktet å foreta ved en slik anledning. Historien om arbeiderklassen, og jeg vil også si om bondeklassen, det er en historie om en rekke uroligheter. Jeg vil spesielt minne bønderne om at også de norske bønder har vært slik stillet at de har optrådt urolig. Jeg vil minne dere om Lofthus-bevegelsen og Halvor Hoel-bevegelsen. Og selv nu om dagen skriver bøndernes hovedorgan slik, at det
50 minner om at det kan bli urolig også i den leir. Og jeg er sikker på, at torde så sant bønderne på Hedmark og i Opland reise sig mot regjering og politi, så gjorde de det. Moralske betenkeligheter hadde de nok ikke. Så sterkt føler de trykket av kapitalen, at de har lyst, men de har ikke mot, de har ikke evne. Nu er naturligvis ikke skogsarbeiderne så meget modigere enn bønderne i Opland og
55 Hedmark, men saken er den, at trykket på dem er så meget sterkere. Med det vesle motet de har, må de ut i kampen, der er ingen vei forbi. Der var utsikt til å kunne seire i denne kamp, så sterk som deres moralske stilling var. Men sa kom regjeringen og sa: Dere har jo ikke lov til å gjøre det; dere må lese loven nærmere; har dere ikke lest loven? Nei, det har ikke de karene; de har hatt annet å tenke
60 på, enn å lese loven; det har arbeiderne aldri kunnet gjøre. Jeg vil si, ikke til skogsarbeiderne, men til regjeringens medlemmer og spesielt til justisministeren: Les historien! Og da vil dere se at alltid når arbeiderne har optrådt urolig, har regjeringen grepet inn ned loven i hånd, men når der er gått nogen tid, har historien gitt arbeiderne rett. Jeg skal bare holde mig til vårt eget land. Husk på
65 de arbeideruroligheter som fant sted første gang arbeiderne her i Oslo forsøkte å organisere sig faglig; det blev forbudt, det var ulovlig. Var det rett av arbeiderne å gå ut på gaten? Selvfølgelig var det rett, og jeg er sikker på, at om statsråd Evjenth den gang hadde vært bakersvenn f. eks., ville han ha gått på gaten og

70 slåss. Og jeg vil si at han vilde ha blitt stående som en bedre mann i historien da
enn nu, når han sender politiet mot arbeiderne. Jeg noterer ett fremskritt på
dette område som er inntrådt siden vi fikk denne venstre regjeringen. Lykkes
ministerium eller statsråd Øyen gikk så vidt at han sendte bikkjer mot
75 skogsarbeiderne. Der var en hund ansatt ved radioselskapet her i byen, men den
var så sint og folkevond at de ikke torde beholde den, og så kjøpte politiet den
hunden, og så sendte statsråd Øyeli den hunden opover til Julussa. Jeg er en
overmåte lovlydig person, men det vil jeg si til statsråd Evjenth, at hvis han
sender en hund mot mig og jeg har et våben, så bruker jeg det. Om det er aldri så
lovlig å sende bikkjer mot mennesker, så har menneskene større lov til å skyte
80 bikkjene ned. Nu, jeg komplimenterer statsråd Evjenth fordi han ikke har sendt
bikkjer opover, men jeg vil si, at om det er en bra begynnelse denne
undlatelsesfortjeneste, så er det ikke nok. En regjering bør komme så vidt, at når
det oppstår slike bevegelser som denne i Østerdalen, bør regjeringen på en eller
annen måte undersøke å ta standpunkt til om ikke den annen part, kapitalistene
85 har nogen skyld, og om det ikke går an å rette på de feil som bevirker at
besindige, rettskafne folk kommer i kollisjon med loven.

Kilde

Stortingstidende 1928, s. 1621-1622.

90

Emner

Innenriks, Innlegg i Stortinget

URI

<https://www.virksommeord.no/tale/julussa-konflikten>

95

100

105